

מרכז מידע על עופות דורסים
הר גילה, ד.נ. צפון יהודה, 90907

Israel Raptor Information Center (I.R.I.C.)
Har Gilo, Doar Na Zfon Yehuda, 90907 Israel

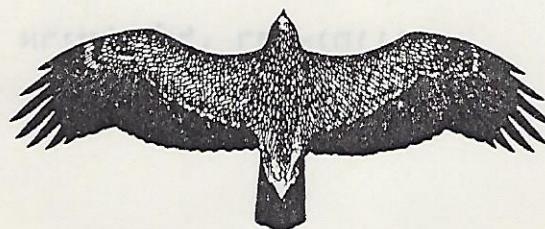
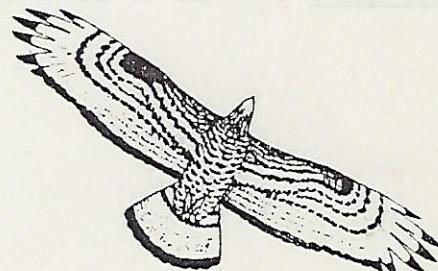
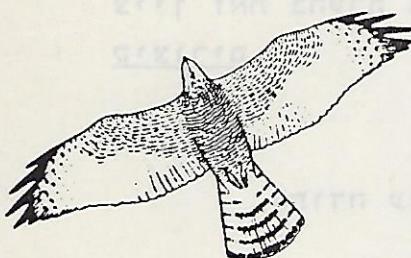
Phone : 02-932383/4 Fax : 02-932385

העמקים הצפוניים - סתיו 1990

סקר נדידת עופות דורסים

הנחיות לרשום נתוניים בשדה

אריאל צבל

תוכן

- עמ' 1 הקדמה
- 2 א. כתב-יד
- 2-3 ב. בותרונות דף התצפיה
- 3-8 ג. שורות התחנוועה: קביעת "זמן" ו"אטר", זמן, מין/מוסע (3-4), מספר, מיקום העופות ביחס לעמדה (7-5), כיוון, גובה (8-7).
- 8-10 ד. העדות: ציפורים שאין נודדות, מכשורי-קשר וספרות כפולות, מזג-האוויר, התנאות, רישום נתוניים זהים.
- 10-16 ה. מינים ציפורים: מינים מקומיים, קיצורי זיהוי כלליים, תיאורים (10-11), שלק - עיטם (11), דיות - עיט ניצי (12), עיט גמדי - נשר (13), זרונים - בז גמדי (14), בז ערבי - שדים (15), שקרק, ציפור-שיר וסיסים (16),

תקציר

17

הקדמה

חברת זו היא קובץ הנחיות למשתתפים בסקר העמקים הצפוניים, לגבי שיטת רישום הנתונים הנהוגה בסקר. לימוד הנחיות עשוי להיראות מייגע, אך בסקר זה אין כל דרך אחרת לתעד נתונים חשובים, גם אם הנד הצפר הטוב ביותר ביזותר.

במהלך הסקר מצטבריםם אף דפי תצפית אשר נבדקים כולם בקפדנות, ולאחר מכן מוצנים למחשב. תחת עומס שכזה, איחידות בשיטת הדיווח ויעילות בעבודת סיכון הנתונים הינו הכרחית להצלחת העבודה. הנחיות שבחוبرת מכוןנות ייעילות מירבית, הן בראשם במהלך התצפית והן בעבודות הסיכום. כל סטייה מההנחיות תגרום לעובדה רבה, וחמור מכך - המידע יובן באופן מוטעה. בהתחשב בתנאים אלה, אבקש מכל צפר לזכור שרישום תקין הוא לעיתים משמעותית אף יותר מהתצפית עצמה.

בעמודים הבאים מנושחת מעין שפה שהוכנה במיוחד לסקר העמקים הצפוניים (הKİצורים המיוחדים מסומנים בתחום מסגרות). אנה, למד את החוברת כולה לפני הגיעו לשדה, והציגיה בה בעמדת התצפית.
אל תקיים את ההנחיות באופן חלק! אם לא התאפשר לך למדוד את החוברת, ציין זאת בהערה בראש דף התצפית שלך, ורשום את התצפית בפירות וללא Kİצורים.

בתודה על שיתוף הפעולה,

אריאל צבל, רב-נתונים

א. כתבי-יד

כל הכתיבה בסקר, כולל העורות, נעשית באנגלית בלבד, ובעט בלבד – כחול או שחור (צפירים מחו"ל עתידיים לקחת חלק בכל שלבי עיבוד החומר). על כתב-היד להיות קרייא ביזה: כל אות וספרה ברורות כמו אותיות דפוס. כתב מחובר וכן סגנון כתיבה אישי, איןםאים בחשבונו. כמה אותיות וספרות נכתבים ביותר מתחורה נפוצה אחת, לדוגמה: "י" ו-"י", "ר" ו-"ר", "ל" ו-"ל".

אין טעם להנחייג שימוש אחיד בתצורות אלה, אך על כל צופה להשתמש בתצורה אחת בלבד של כל אות וספרה (רכז-הנתוניים עוברים על נתוניים רבים ברצף, ותצורות חריגות נוטות להימשטו מן העינו). בKİצ'רים המובאים בחברת ישנו שימוש באותיות גדולות (CAPITALS) ובאותיות קטנות. יש להקפיד על כתיבת הקיצ'רים רק לפי סוג האותיות המופיעים בחברת.

תיקוניים ומחיקות – יש להקפיד לתקן מספרים וקיצ'רים באופן קרייא ביזה. רצוי להימנע מן התיקוניים בכלל, ובמוקם זאת למחוק ולכתוב מחדש. את המחיקות יש לעשות באמצעות קישוש צפוף עד לייצרת כתם שחור:

לא נכון	LSH	1103	NNW	H	WSW
נכון	LSH	1102	NNW	H	WSW

עדיף, כמובן, להשתמש בטיפקס, ואין לחסוך במחיקת שורות שלמות במקום תיקוניים קטנים ומקושטים.

בסוף כל יום עליך לבדוק כל ספרה ואות שכתבת להבטחת בהירותם.

ב. מלאי כוורות דף התצפית

בכל עמוד יש למלא את כל המשבצות שבכותרת (את חלון ניתן למלא רק לאחר נעלמת עמדת התצפית). את דפי התצפית יש למסור רק לאחר שבדקה כי כל המשבצות שבכותרת אכן מולאו.

תאריך

וזא מדי יום שהתאריך שביידך הוא התאריך הנוכחי, ורשום אותו באופן

הבא: שנה/חודש/יום Date 230890

עמדת צפיפות

וזא עם רcz-הנתוניים את שם העמדה שלך. אם מסיבה כלשהי איןך נמצא בעמדת סקר מוסכמת, היועץ ברcz-הנתוניים ותאר את המקום בו אתה נמצא. התאזר צרייך להנחות את רcz-הנתוניים אל המקום המדויק על המפה.

פתיחה ונעילה של העמדה

כותרת זו מתייחסת ליום התצפית כולם, ולא לדף תצפית מסוימים. היא מצינית את פתיחתה ונעילתה של התצפית, ובינה מתייחסת לשעות מעבר הדורסים.

אם העמדה נסגרה באמצע היום ונפתחה שוב לאחר מכן, צוין את הזמנים המדויקים באופן הבא:

Open	0	6	5	0	1	2	1	5	
Reopen	1	3	1	0	Reclose	1	7	2	5

מיספור הדפים

במשבצת השמאלית רשום את מספר העמוד. במשבצת הימנית רשום בסוף היום את המספר הכלול של העמודים שמולאו בעמדה (יש למלא את שתי המשבצות גם אם באותו יום יש רק עמוד אחד עם שורות מעטות).

שמות הצופים

יש לרשום בהירות את שמות כל הצופים בעמדה (שמות מלאים). ביום הראשון להשתתפות בסקר, על הצופה להוסיף את כתובתו ואת מספר הטלפון שלו.

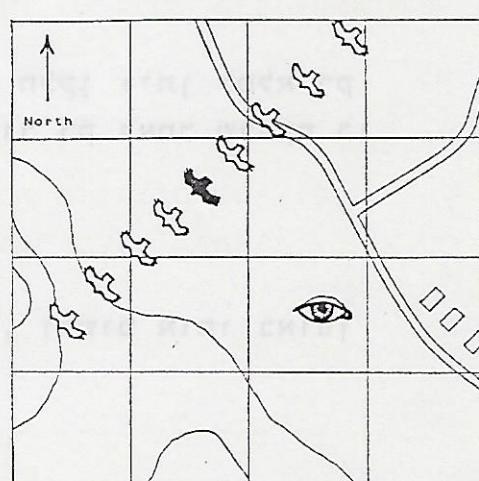
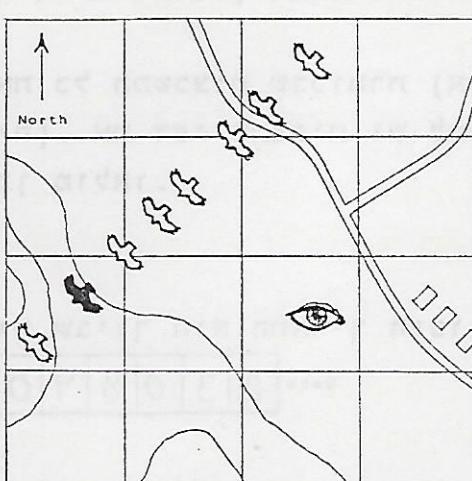
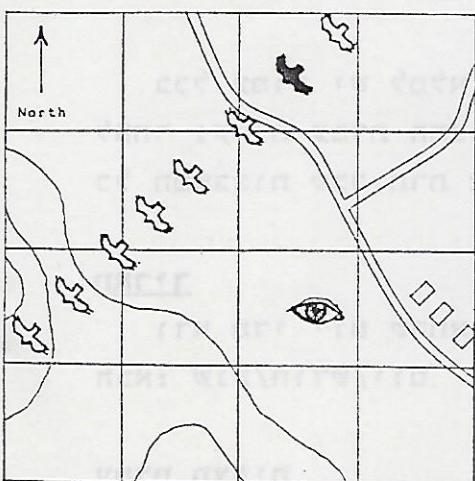
ג. מלאי שורות התנועה בדף התצפית

קביעת מקום העופות ביחס לעמדת ("Location" קביעת Time ו- "Time")
במשבצות "זמן" ו"אתר" יש לרשום את מעבר העופות, על פי הנקודה הקרובה ביותר לצופה:

לא נכון

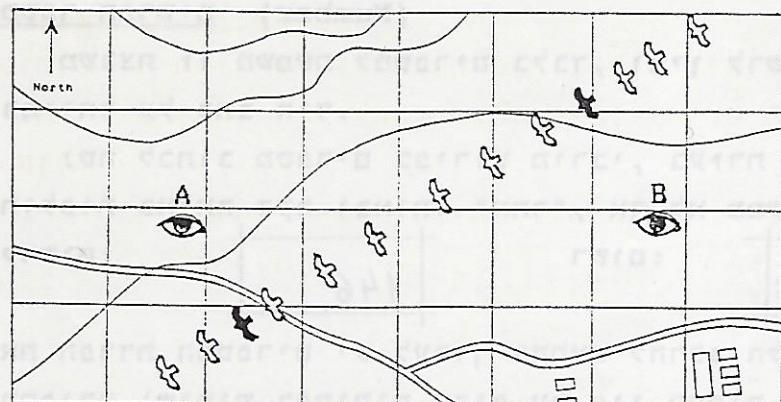
לא נכון

נכון

כפי שראים הרטוטים, במושגי ה"זמן" וה"אתר" בסקר אין כל התייחסות למסכמה שהציפורים נודדות ממערב לדרום. יש להתייחס רק לכיוון הרוגע אליו גולשות הציפורים. (הערה: בשעת שחיפה קורה לעיתים, שהציפורים קרוביים ביותר לצופה דוקא כשהן دونאות בתרמיקה. גם במקרה כזה יש להתייחס לנקודה הקרובה ביותר לצופה, ויש להוסיף הערה לגבי הסחיפה).

דוגמא נוספת:

צופה A רושם את העופות ב"אתר" שונה לגמרי מצופה B, וכן זמן מה מאוחר יותר.

זמן מעבר העופות (Time)

יש לערכך כל בוקר תאום שעוניים על פי הרדיו, או באמצעות מכשירך.

זמן מעבר העופות יירשם באופן הבא: 0730, 1123, 1340, (יש לציין את כל הספרות. אין להוסיף את הסימן ":" בין השעות לדקות - 07:30). שעות אחר הצהרים יירשמו 1300, 1500 וכדומה, ולא 0300, 0100). רשום זמנים בתכיפות מרבית. לעיתים לא ניתן לרשום זמנים בתכיפות מספתקת - כאשר להקה דואה במשך זמן רב בתרמיקה, או בשלקה גדולה עוברת בגלישה ארוכה ורצופה. כשהמעבר נמשך למעלה מ-2 דקות, יש לרשום את תחילתו ואת סיומו באופן הבא:

Time
139-41

מין, זוויג, גיל, מופע (Species, Sex, Age, Phase)

יש לרשום את כל המינים לפי הקיצורים המופיעים בחוברת. אין להציג קיצורים חדשים.

אין לרשום יותר ממין אחד על שורה אחת.

אם שכחת לרשום מין אחד בשורה הנכונה, הוסף אותו בהמשך (וציין את הזמן הנכון). אפשר גם לרשום אותו בין שתי השורות הנכונות לפי זמן המעבר שלו. בכל מקרה יש להוסיף הערת בולטת במיוחד בטור הימני ("Remarks").

נסה לזהות את מירב המופיעים, הגילים והזוויגים. למופעים שאיןם מצוייניהם בחוברת יש להוסיף תאריך (ראה פרק ח').

רשום מימין לשם הציפור זוויג, גיל ומופע, ואת מספר הפרטים שזוהו ברמת פירוט זו, מתוך סך כל הפרטים שבשורה. אין לציין במשבצת זו פרטים שלא זוהו לזוויג, גיל או מופע. דוגמא:

Species, Sex, Age, Phase	Number
RFF 2♂ad, 1♀, 6♀/j	15
StepE 1a-b, 1c-d	3
HB 15ad	82

מספר הפרטים (Number)

משבצת זו משמשת למספרים בלבד, ואין רשום בה מופעים. יש להזכיר במיוחד על כתוב היד.

נסה לנכוח מספרים בפирוט מירבי, בעזרת פסיקים. אם כמה ציפורים חולפות באותו דקה ובאותו "אתר", אך לא ממש ביחד, הפרד אותן - במקום

רשום:

92,14,3,12,25

רשום:

146

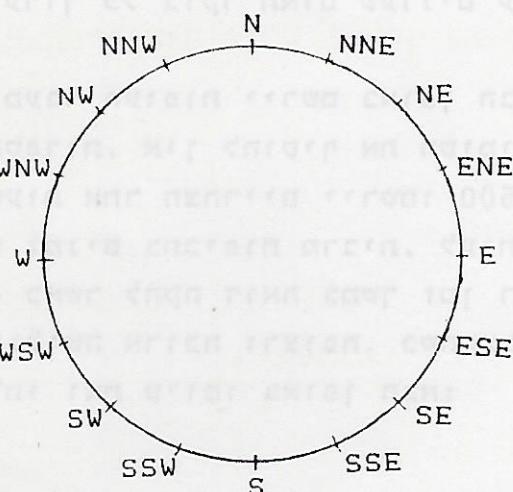
את הפרדת המספרים יש לעורוך בהתאם להרכבת הלהקות, ולא על פי נוחיות הספירה (שימוש בפסיקים עדיף על פניו המתנה לציפור האחרונה בלהקה).

קיזורי "אתר" / "כיוון" (Location / Direction)

בהגיאך לעמדת צפיפות, ודא היכן בדיקוק נמצא הצפון.

הקיזורים שבשימוש הסקר הם: צפון **N** דרום **S** מזרח **E** מערב **W**

נסה להשתמש ב-16 הכוונות:

מקום העופות ביחס לעמדה (Location)

במשבצת ה"אתר" (Location) עליך להעריך את מרחק העופות ממוקודה הקרובה ביותר אליו. קיזורי הערכות הם: מעל העמדה

1 קרוב

2 רחוק **3** (בקושי נראה בעין חשופה) רחוק מאד

(בקושי נראה במשקפת).

1	2	3	4
0	250	500	750

מטרים

עמדו

תצפית

להקות רוחקות במיוחד יש לציין אם התצפית בוצעה בטלסקופ. בהערכות מרחק מפורטות - במטרים, רצוי להשתמש רק לאחר רכישת ניסיון בתקשורות

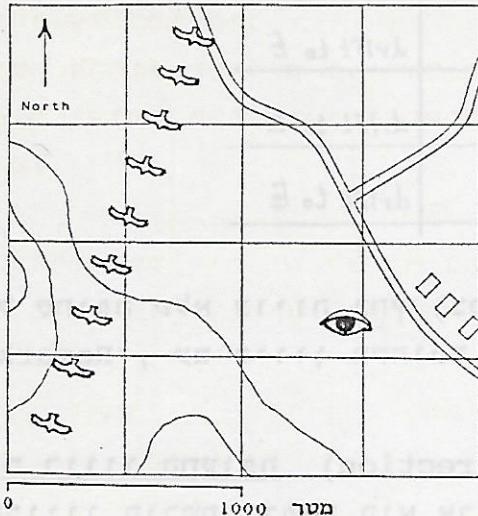
במכשיר-קשר ובשימוש במפות. דוגמא:

Location
SE500

הערכות המרחק תלויות כਮובן בגודל הציפור וברגובה מעופה. בשעובייה להקה מעורבת, יש להעריך את מרחקה לפי המין הגדל ביותר.

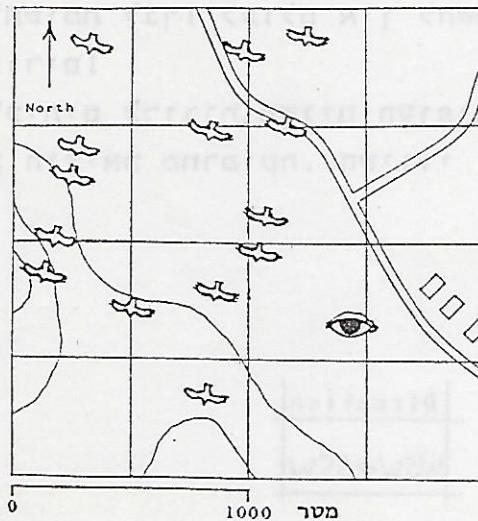
ציין מגדלים, גבעות וכו', רק אם אתה יכול לבדוקן בוודאות שהעופות עברו מאחוריהם.

אם העופות נמצאים במרחב בין יש להשתמש בקייזורי שני המרחקים הגובליים, ובינויהם לוכסן / :

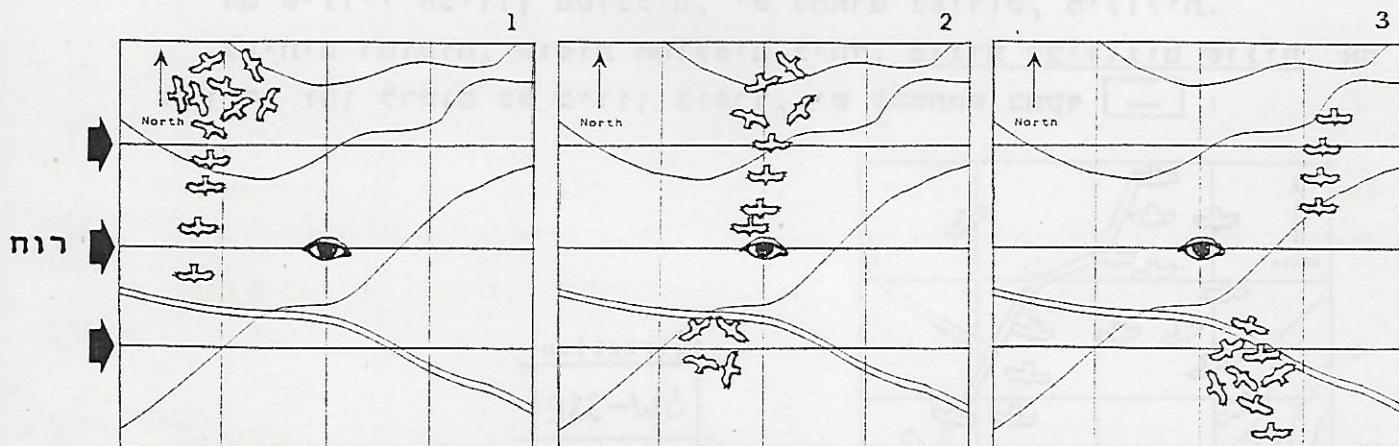
Location	Height	Direction
WNW 2/3		SSW

: — להקנות המשתרעות על פני שתי ייחידות מרחק, השתמש במקף

Location	Height	Direction
WNW 2-3		SSW

"אתר" משנה את מקום בעיקר כתוצאה מסחיפה תרמייקות על ידי רוחות ברום. אפשר להבחין בכך כשהתרמייקה נסחתה, או בשטור בגלישה משנה את מקוםו לרוחב הציר. שינויי ה"אתר" מצויין בעוזרת חז → . עדיף לרשום בנפרד להקות שנשחפו על פני יותר מאשר אחד:

הלהקה שברוטוט החלה לעבור מערבית לצופה, המשיכה מעליו, וסיימה מזרחית לו. ניתן לרשמה כך:

Number	Location	Height	Direction	Remarks
12	W → E		S	

אך עדיף לרשמה כך:

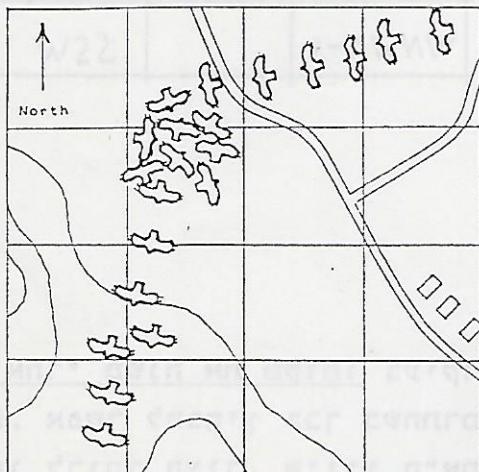
Number	Location	Height	Direction	Remarks
4	W		S	drift to E
4	O		S	drift to E
4	E		S	drift to E

כל סחיפה שלא צוינה בחץ (במשמעות "Location") , יש לרשום ב"Remarks", עם כיוון הסחיפה ועוצמתה.

רישום כיוון התעופה (Direction)

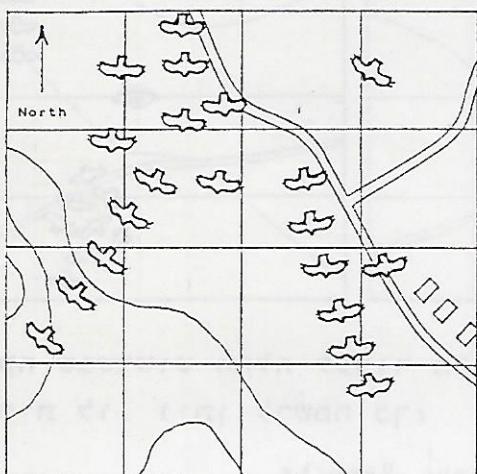
הכוון הנרשם בדף הוא אך ורק הכוון אליו פוניות הציפורים בಗליה, או בחרירה. (תנוועה הנגרמת כתוצאה ממחיפת רוחות, נרשמת תחת "Location", ולא נחשבת כ"כיוון").
לתשומת לך! לעולם אין להשתמש בחץ כדי להראות מאייזה כיוון באו הציפורים!

לעתים קרובות משוים העופות את כיוון גליותם. השינוי מתרחש לרוב ברגע הייצאה מתרמייקה. השינוי נרשם בעוזרת חץ :

Direction
WSW→SSW

אם שינוי הכוון מסוימים, יש לתארם בפירוט, מילולית.
לעתים רוחקות, עופות החולפים ביחד, פונים בכיוונים שונים. אם אין די זמן לרשום כל כיוון בנפרד, יש להשתמש במקף :

Direction
SW-SSE

הערכת גובה הציפורים (Height)

נסה להעריך את גובה הציפורים במטרים, על סמך השוואות בין הערכותיך לבין הערכותיהם של צופי הסקר המנוסים. אפשר להשתמש גם בערכות כלויות: VL עד 100 מטר; L 100-300; M 300-700 (ניתן לחלק מידת זו ל $-M$ ו $M+$); H 700-1200 (ניתן לחלק ל $-H$ ו $H+$); VH לעלה מ-1200 מטר.

לקראיה נוחה של מידות אלה, השתמש בשרטוט שבעמוד האחורי.

שינוע בגבהים יש לציין באמצעות חז $\rightarrow$. החז מורה תמיד ימינה.

לציין עלייה בגובה (דאייה בתרמייקה):

Height	Height
$M \rightarrow H$	או $400 \rightarrow 800$

לציין ירידת בגובה (לרוב קsha יותר להבחן בכך, כשהעופות בגלישה):

Height	Height
$H \rightarrow M$	או $800 \rightarrow 400$

לעתים **משתרעים** עופות גולים על פני מאות מטרים, בעיקר כתוצאה מגילשה מקומות שונים בתרמייקה ארוכה. לציון השתרעות זו יש להשתמש

במקף — :

Height	Height
$M-H$	או $400-800$

(להקה המשתרעת בחול שבין 300 ל-800 מטרים).

ד. הערות (Remarks)

שבצת זו מיועדת כתיבת הערות שונות: כפיליות, ציפורים משוטטות, מזג-אוויר והנתגבות חריגה. נסה לרשום הערות רבות ככל האפשר. אם יש צורך, השתמש בשורות שלמות או בדף נפרד.
למרות חשיבותן של הערות, יש להעניק קדימות לאיתור ציפורים, ספירתן, ורישום הנתונים הבסיסיים.

ציפוריים שאין נודדות

אין לרשום בדף התכנית ציפורים שאין נודדות. אם בכל זאת רשמת בטעות ציפור כזו, ולאחר כך הוכח שהיא מקומית, יש להוסיף בעמודת הערות את האותיות "nm", במסגרת:

Species, Sex, Age, Phase	Number	Location	Height	Direction	Remarks
STE	1	0	M	S	nm

מכשירי-קשר וספרות כפולות RDc

חיל-האוויר מספק לסקר מכשירי-קשר (אם אין בעמדת מכשיר, לציין זאת בראש הדף).

בפירוט את מיקומם הפרטיהם בלהקה.
הרגע המדויק בו הועופות נכנסים לתראיה או יצאים ממנה, או לתאר
מעמדה אחת: על שתי העמדות ליזור ברגע המעבר. עלייהו לתפוס את
מכשורי-הקשר מסוימים נספרו על ידי יותר

זהות ודאית בפרטים כאלה מחייבת סידרה ארוכה של שאלות ותשובות משתי העמדות. רק לאחר שזוהו בשתי העמדות כמה פעמיים עופות מסוימים במצב מסוים, ניתן להתייחס לתחפיהstral כפירולות-קשר על פי הנוהלים שיובאו בהמשך.

לתשומת הלב! לעיתים קרובות רואות שתי עמדות דומה בכיוונים המרמזים על כירולות, אך רק לעיתים רחוקות מצלichim לוודא שאכן מדובר באותו הציפורים.

משוזחתה כפירולות - שתי העמדות ירשמו את אותן הציפורים, ושתיהן יוסיפו (בעמודת "Remarks") את מספר הציפורים ההפולות, האותיות RDC, ושם העמדה השניה:

Number	Location	Height	Direction	Remarks
32				32 RDC Geva

רישום כירולות עשוי להיות מבלב למדי, ורצוי לרשום בשורות נפרדות ציפורים "הפולות", וציפורים שנספרו על ידי העמדה בלבד. אם אין די זמן להפיד את ה"הפולות" מהשער, רשום ב"Remarks" את מספר הציפורים ה"הפולות" ובמשבצת "Number" את סך כל הציפורים שנראו, כולל הציפורים ה"הפולות":

Number	Location	Height	Direction	Remarks
570				70 RDC Afula

אל תנסה "לחסוך" עבודה לרכז-הנתוניים על ידי חישובים, או התעלמות מעופות שנספרו גם על ידי עמדה נוספת. יש לנוסח לעבירות לדף התצפית תמונה מדעית של מה שראית, ומה שימושה במקשיר-קשר. שינוי הנתוני העמדה יעשה אך ורק על ידי רכז-הנתוניים כשвидינו הנתוניים המלאים של שתי העמדות.

לעתים ניתן להוכיח באמצעות הקשר, ציפורים החשודות כפירולות הן למעשה ציפורים אחרים. אם הוכח הדבר, יש לציין, זאת בעזרת המלה no:

Number	Location	Height	Direction	Remarks
23				23 no RDC Geva

מזג-האוויר

רשום כל מידע שברשותך על מזג-האוויר: טמפרטורה, רוחות בכיווניהן, אובך, כיסוי עננים (כתב בשמיינות, ביחס לכל כיפת השמים: "Clouds 3/8"), גובה, סוג וכהות עננים, גשם וכדומה. תנאי מזג-אוויר יש לרשום בתחילת התצפית בשורות הריקות (תחת "Birdwatchers' names"). יש להוסיף בעמודה הימנית ("Remarks") כל שינוי בmezg-havoir.

יש לתרар כל התנהגות יוצאת דופן. מרבית דגמי התנהגות נכללים

בשלושת התחומים הבאים:

לינה - המראת תרמיקות, חיפוש אחר אזור

נחיתה, נחיתה (landing).

צד יד - חיפוש אחר משדה, ולויתים -

לבידה ונשיאה של טרפ.

השפעת מזג-האוויר – חיפוש ממושך אחר תרמייקות, האטה ב מהירות או נחיתה, טפיחות כנף (flapping), הפרעות בתעופה (flight distortions) כתוצאה מרוחות, דאייה (soaring) לתוך עינויים ויציאה מתוכם. כמו כן יש לצין גלישה (gliding) מהירה במיוחד.

רישום נתוניים זהים

בשנתונים מסוימים חוזרים ברכיפות על פניו יותר משורה אחת, אין צורך לרשום הכל מהתחלה, אלא ניתן להשתמש בגרשיים "}" :

1532	HB	15	SSE, $\rightarrow$ SSE ₂
"	BK	1	"

אם כל הנתוניים זהים, ניתן להשתמש בסימן הבא : { }

0820	BK	2	SSE ₂	M-	WSW	{ }
	STE	1,2				

בכל אחת מהשיטות, יש לרשום תמיד באופן מלא את שמות הציפורים ואת מספר הפרטים.

ה. מיני ציפורים

בסקר משתמשים בקיצורים מקוריים של שמות הציפורים באנגלית. למד את הקיצורים לפניו הגיעך לשדה, וליתר בטחון הציגיך בחוברת בשעת התצפית. **אין להשתמש בקיצורים באופן חלקו ואין להציג קיצורים.** אם לא עליה בידך ללמידה את הקיצורים בזמן, רשום הערת בראש דף התצפית, והשתמש **בשמות מלאים בלבד** (רצוי באנגלית; לטינית בעדינות שנייה, ועברית בעדינות אחרת).

מינים מקומיים

אין לרשום דורסים המוכרים במקומות באיזור (או שאיןם שכיחים כנודדים בתקופה מסוימת) אפילו הם נראים כנודדים, אלא אם עקבת אחראיהם עד להיעלמותם למרחוק (כלומר, כמה קילומטרים מכאן!). אם רשות דורס בזורה, רשום הערת שאכן נערך מעקב עד להיעלמות הציפור.

קיצורים כלליים

זיהויים חלקיים – רשום כל זיהוי חלקו שהוא, דוגמת BoD/BK – דיה שחורה / זרונן סוף/עיט גמדי כהה, או Osp/BoL/HB (שלך/עיט גмеди בהיר/אייה).

הקיצור לדורס בלתי מזוהה גדול הוא **luid**, בלתי מזוהה ביןוני (השתמש ב"luid" לכלול את "uid" אם איןך יכול להבחין בין **uid**).

גדלים אלה). אם אינך יبول H/F (בזים או ניצים)

להעיר גודל, אך אם זו ציפור גדולה, uid raptor

זו הוא דורס, רשות uid bird.

קיצורים למין ולגיל – השתמש בKİצורים אלה לכינוי כל הלבושים שביכולתך זהות, גם אם הלבושים אינם מופיעים בראשית המינים והמופעים שבחוברטה:

זכר ♂ נקבה ♀ צעיר (שנה ראשונה) ♂ מתבגר im תחת-בוגר sad בוגר ad לא מזוהה pid קיצורים לשמות מופעים המאפיינים מינים מסוימים, יפורטו בראשית המינים, ויש לנשות זהותם אצל כל ציפור וציפור. קיצורים אלה מודגשים בקנו.

תיאורים

בתנאים המיוחדים בסקר, אין לרכז-הנתוניים אפשרות להכיר את יכולת הזיהוי של מרבית הצופים (אפילו הישראלים). כמו כן, הדיוון בכל תכנית מעניינת מتأخر, ולייתים כלל לא מתאפשר לקיימו. תחת אילוצים אלה, מתבקשים הצופים לרשום תיאורים לעיתים קרובות. יש לחאר:

- 1) כל מין או מופע הנחשב בסקר כנדיר למדי עד נדיר מאד. (אפילו הואמצווי יותר בארץ בתאריכים אחרים).
- 2) חריגות בצעבים או בצללית, כולל פרטים עם נזחות מרופות. רצוי לרשום את התיאורים באנגלית, על דף נפרד מדף התכנית (מלבד תיאורים קצריים במיוחד, שאפשר לרשום על מספר שורות, או בצדו השני של הדף).

על התיאור לכלול:

- א) תנאי תכנית (מרחק העוף מהצופה, משך וזווית התכנית, תנאי תאורה).
- ב) פירוט מלא של כל הסימנים הרלוונטיים לזהותי, הן בצעבים והן בצללית. יש לנמק את הזיהוי בהשוואה למינים או מופעים דומים.
- ג) פירוט של מושאי ההשוואה בתיאור: מינים מצויים, ניסיון קודם לזהות המין / מופע הנדר הנדון, או ציורים מסוימים בוגדים מסוימים.

רשימת המינים כוללת:

- 1) הקיצורים בהם יש להשתמש בסקר (מוסגרים).
- 2) סטוס (מצב התפוצה) של המינים המופיעים באזור גם מחוץ לזמן הנידידה.
- 3) סטוס של כל ציפור בסקר, ע"פ נתוני 9-1988 (תחום העונה הכוללת ותקופת השיא).
- 4) סך כל הציפוריים שנימנו במשך שתי עונות הסקר – המספר הימני מסכם את 1988 (16.8-16.10) והشمالي מסכם את 1989 (10.8-16.10).
- 5) לבושים שיש לזהות ולרשום בכל הזדמנויות.

שלך Osp Osprey Pandion haliaetus

פרטים רבים משוטטים, בעיקר ליד בריכות דגים; סוף אוג.-10.12.12.

White-tailed Eagle

עיטם לבן זנב

Haliaeetus albicilla

1 - 28.9.89 ;

חוֹרֶף גְּדִיר בַּיּוֹתָר;

Red Kite Milvus milvus דיה אדומת

נדירה ביותר, 1 - 28.9.88

BK Black Kite Milvus migrans דיה שחורה

חוּרְפָת מְצֻוִיה; נוֹדַדָת בְּכָל תָּקוֹפַת הַסָּקָר, שֵׁיא: סֶוף אַוג.-26.9. 1064, 1131 נִיצוֹי: לִפְרְטִים מְסֻוִיִּמִים גּוֹן חֲלוֹדִי לִמְדִי, כָּלֵל הַזּוֹבָן, רָאשׁ בַּהִיר מְאוֹד, וְכָתְמִים גְּדוֹלִים וּבַהִירִים מְאוֹד בָּאֶבֶרוֹת הַיָּד. פְּרְטִים אֶלָה, שָׁאַיִם מְצֻוִיִּרִים בְּמַגְדִּירִים, דּוּמִים מְאַד לְדִיה אַדּוֹמָה.

STE Short-toed Eagle Circaetus gallicus חיוויאי

מִקְיַיִץ מְצֻוִי בָּאוֹזֶר, וּנוֹמֵצָא כְּמִקְוָמִי בְּמִשְׁךׁ בְּכָל הַסָּקָר; סֶוף אַוג.-סֶוף הַסָּקָר, שֵׁיא: סֶוף סְפָט.-חַחִילָת אָוקְט.. 3008, 2492

SH Sparrowhawk Accipiter nisus נֶץ מְצֻוִי

חוּרְף מְצֻוִי; 9.11-אַחֲרֵי סִיּוּם הַסָּקָר, שֵׁיא: סֶוף סְפָט.-אַחֲרֵי סִיּוּם הַסָּקָר. 1150, 620

LSH Levant Sparrowhawk Accipiter brevipes נֶץ קָצָר-אַצְבָּעוֹת

4.9-סֶוף הַסָּקָר, שֵׁיא: אַמְצָע-סֶוף סְפָט. 40560, 41237

Goshawk Accipiter gentilis נֶץ גָּדוֹל

חוּרְף נְדִיר; 7, 6, 9.10-21.9.

Buzzard Buteo buteo buteo עֲקָב חֲוּרָף

חוּרְף מְצֻוִי הַחָל מִזְמָן הַופָּעַתוֹ; 5, 6, 13.10-3.10

SB Steppe Buzzard Buteo buteo vulpinus עֲקָב מְזֻרָחִי

סֶוף אַוג.-אַחֲרֵי סִיּוּם הַסָּקָר, שֵׁיא: 9.9-19.9-אַחֲרֵי סִיּוּם הַסָּקָר. 934, 2166

נִיצוֹי: רָצְוי לְהַפְּרִיד בֵּין המופעווים - חֹם חֲלוֹדִי rufous, חֹם אַפְרָפָר dg, מּוֹפָע כְּהָה dark, וּפְרְטִים הדּוּמִים בְּמַיְוחָד ל - B. b. buteo.

LLB Long-legged Buzzard Buteo rufinus עֲקָב עִיטִי

12.10-12.9, שֵׁיא: סֶוף סְפָט.-סֶוף הַסָּקָר. 43, 62

נִיצוֹי: קִיּוּמִים הַבְּדָלִים נִיכְרִים בֵּין הַפְּרְטִים. יָשׁ לְשִׁים לְבָן מּוֹפָע הַכָּהה (נְדִיר) dark phase.

HB Honey Buzzard Pernis apivorus אִיה

נוֹדַדָת בְּכָל תָּקוֹפַת הַסָּקָר, שֵׁיא: סֶוף אַוג.-אַמְצָע סְפָט.. 347397, 300972

Bonel Bonelli's Eagle Hieraetus fasciatus עִיט נִיצִי

يָצַב שְׁכִיחַ לִמְדִי עַד נְדִיר לִמְדִי, קַשָּׁה לְקַבּוּעַ אֶם הַפְּרְטִים שֶׁנְּרַשְׁמוּ הֵם אֲכוֹן

נוֹדְדים; 2 - 1.10.88

יעיט גמדי Booted Eagle Hieraetetus pennatus

נודד בכל תקופה הסקר, שיא: אמצע ספט.-חhilת אוקט.. 622, 842 ניצוי: מופע בהיר **BoL** (למעלה מ-50%), מופיע כהה **BoD** ומופיע בינויים המכונה מופע חלודי, ממונו נמונו 18 פרטים ב-1989.

המופע האחרון פחות מוכך, ויש לתאר כל פרט שלו. הסימונים הבולטים הם: גחון וסוככות תחתית כנף בצבע חום לא כהה, ופס כהה מאד לאורך הכנף על כל הסוככות הגדולות.

יעיט שלעים Gold Golden Eagle Aquila crysaetos

יציב נדייר למדוי, קשה לקבוע אם הפרטים שנורשמו הם אכן נודדים.

4 - 1.10.88 - 10.9-1.10.89

יעיט שם Imperial Imperial Eagle Aquila heliaca

חרוף נדייר למדוי; 12.9-12.10. 9, 18.

ניצוי: בוגר **ad** (נדיר), מתבגר **im** (נדיר), צעיר **z** (השבich ביוטר).

יעיט צפראדים Spot Spotted Eagle Aquila clanga

חרוף מצוי החל מזמן הופעתו; 9.9-20.9 סוף הסקר. 42, 50

ניצוי: המופיע בהיר fulvescens נדייר ביותר.

יעיט חורש LSE Lesser Spotted Eagle Aquila pomarina

חhilת אוקט.-סוף הסקר, שיא: 20.9-8.10. 74197, 56533.

ניצוי: חריגות בניוצוי אצל פרטים מסוימים, מקשות על הזיהוי ביום לבין עיט ערבות בוגר ותת-בוגר: חריגות בצללית, שפת זרימה לבנה, ופס בהיר דק בקצוות הסוככות הגדולות תחתית הכנף. עיטי חורש כאלה אינםמצוירים במדריך "זהוי דורסים בתעה!"

יעיט ערבות StepE Steppe Eagle Aquila nipalensis

8.30 - סוף הסקר, שיא: אוקט.. 224, 156

ניצוי: בוגר (נדיר), תת-בוגר בן 6-5 שנים (10-15% מסך כל העיטים), מתבגר בן 4-3 שנים בעל שרידים של פס לבן על סוככות תחתית הכנף, אין שפת זרימה לבנה (30-50%). צעיר בן שנה-שנתיים, בעל פס לבן ברור לאורך הכנף, ושפת זרימה לבנה (45-60%). הקיצורים בהם יש להשתמש: בוגר **ad**, וכלל שאר הגילאים יש להשתמש באותיות לפי השונה שזוהתה לדוגמא: צעיר משנה ראשונה-שנייה **a-b**, מתבגר בשונה שלישית-רביעית **c-d**, תת בוגר בשונה חמישית-ששית **f-e**.

רחם Egypt Egyptian Vulture Neophron percnopterus

מקיים בארץ, אך נראה שפרטים מקיימים אינם משוטטים באזורי הסקר;

8.13-21.10. 124, 284

ניצוי: בוגר **ad**, מתבגר **im**, צעיר **z**.

נדי רה בינוThor

1 - 18.9.88

Grif Griffon vulture Gyps fulvus

יעקב מצווי למדין; 39, 76. שייא: חחילת-אמצע אוקט. .

זרוֹן סֻוף Marsh Harrier Circus aeruginosus

חוֹרֶף מָצּוֵי לְמִדְיָה; נָוַד בְּכָל תָּקוּפַת הַסָּקָר, שִׁיא: אַמְצָע סְפָט, -חֲחִילָת אָוקְטָה..
1534, 751

נִיצּוֹי: זָכָר בּוֹגָר dad (צַבע סּוֹכְכּוֹת תְּחִתִּית הַכָּנֶף שָׁוֹנוֹת בּין פְּרִטִּים שָׁוֹנוֹת,
מְלָבְּנָבוֹן וְעַד לְחוֹם). .

זָכָר בּמוֹפָע כְּהָה omelanistic (נְדִיר). זֶה זָרוֹן בּצַבע חֹום כְּהָה מָאֵד, אַחֲיד,
מְלָבְּד הַזָּנוֹב האָפּוֹר, וּכְתִמְיָם בְּהִרְדִּים וּבּוֹלְטִים בְּתְחִתִּית הַכָּנֶף בּבְסִיס אֲבָרוֹת
הַתְּעוּפָה). זָכָר מַתְבָּגָר (שְׁנָה ב') ♂2nd. נִקְבָּה ♀ צְעִיר נָ.

זרוֹן תְּכוּל Hen Harrier Circus cyaneus

חוֹרֶף מָצּוֵי לְמִדְיָה; 1.11.10-21.9. 1, 4, 1
נִיצּוֹי: זָכָר בּוֹגָר dad, זָכָר מַתְבָּגָר (שְׁנָה ב') ♂2nd נִקְבָּה או צְעִיר ♀/♂.

זרוֹן שְׂדוֹת Pallid Harrier Circus macrourus

חוֹרֶף נְדִיר לְמִדְיָה; 8-31.9-סֻוף הַסָּקָר, שִׁיא: 9.26.9-18.9. 46, 12, 12
נִיצּוֹי: זָכָר בּוֹגָר dad, זָכָר מַתְבָּגָר (שְׁנָה ב') ♂2nd, נִקְבָּה ♀ צְעִיר נָ.

זרוֹן פָּס Mon Montagu's Harrier Circus pygargus

אַמְצָע אָוג.-11.10, שִׁיא: חֲחִילָת-אַמְצָע סְפָט.. 47, 107

נִיצּוֹי: זָכָר בּוֹגָר dad, זָכָר מַתְבָּגָר (שְׁנָה ב') ♂2nd, נִקְבָּה ♀, נִקְבָּה מְמוֹפָע
כְּהָה melanistic ♀ (נְדִיר בַּיוֹתָר), צְעִיר נָ.

זרוֹן שְׂדוֹת / פָּס M/P

חָלֵק נִיכְרָה מִהְפְּרִטִּים שְׂזוּהוּ לְמִינְן הַם זָכְרִים, אֶךְ רַוב הַפְּרִטִּים הַחֹלוֹפִים
מִמְינֵינוֹ אֶלָּו הַם נִקְבּוֹת ♀ וְצְעִירִים נָ. 661, 215

בְּזֵ צִיִּידִים Saker Falco cherrug

נְדִיר בַּיוֹתָר, 1 - 8.9.89

בְּזֵ צּוּקִים Lanner Falco biarmicus

נְדִיר בַּיוֹתָר, 1 - 30.9.89

בְּזֵ נָוְדָד Peregrine Falco peregrinus

חוֹרֶף נְדִיר לְמִדְיָה; 9.9-סֻוף הַסָּקָר (עֲשֹׂוי להַופִּיעַ מַוקְדָּם יְוֹתָר) 15, 12, 15
נִיצּוֹי: בּוֹגָר ad צְעִיר נָ.

בְּזֵ חֹופִים Eleonora's Falcon Falco eleonorae

8.11-30.8 (עֲשֹׂוי להַופִּיעַ בַּמַּשָּׁך כָּל תָּקוּפַת הַסָּקָר). 8, 17

נִיצּוֹי: בּוֹגָר ad, צְעִיר נָ, מְמוֹפָע בְּהִרְדִּים light phase וּמְמוֹפָע כְּהָה
. dark phase

בְּזֵ עַצִּים Hobby Falco subbuteo

מִקְיַץ מָצּוֵי, וּפְרִטִּים מְשׁוֹטְטִים בְּשָׂطָה עַד סֻוף הַסָּקָר. המִידָּע על נְדִידָתוֹ של
מִין זה לוֹקה בְּחִסְרָה; ב-1989 נְרַשְׁמוּ 15 פְּרִטִּים בְּנְדִידָה בּין 3.9-12.10.

בָּז גַּמְדִי mbarius

mbari

mbari

אם כי נדר מאוד בסור הסקר.

RFF Red-footed Falcon Falco vespertinus
 בז ערבות סיוום הטקר. שיא: 9.9-23.9-לאחר סיוום הטקר? 4942, 2836
 ניצוי: זכר בוגר ad^m, זכר בשתיו שני (בחילוף) 2nd, זכר בקיין ראשון
1st, נקבה בוגרת f^o, צעיר g^o. בקבוצות קטנות וביבודדים, קשה להבדיל בין בז עצים לבז ערבות:
H/RFF

LKes Lesser Kestrel Falco naumannni
 בז אדום מקומות מוגבלים, אך גראה שלטקר לא מגיעים מקרים מסוימים.
 מוקן בכמה מקומות בישראל, המידע על נדידתו של מין זה לוקה בחסר; 21.10.89-10.9.89

Kes Kestrel Falco tinnunculus
 בז מצוי יציב מצוי. המידע על נדידתו של מין זה לוקה בחסר; 31.10.89-19.9.89

Kes sp Kestrel Falco tinnunculus
 בז אדום / מצוי בתנאי הסקר קשה מאד להבדיל בין המינים. 151, 96

עופות לא דורסים
 מינים אלה יש לרשום בשתי שיטות. את המינים הגדולים יש לרשום לפי הכללים של רישום דורסים:

P. White Pelican Pelecanus onocrotalus
 חורף מצוי, שוהה בארץ-אוקט.-דצמבר; אמצע אוג.-לאחר סיוום הטקר.
 שיא: 9.22.9-לאחר סיוום הטקר. 18839, 34275

WS White Stork Ciconia ciconia
 חורפת מצויה; לפניה תחילת הטקר-סוף הטקר, שיא: אמצע אוג.-אמצע ספט.
 122851, 73153

BS Black Stork Ciconia nigra
 חורפת מצויה; נודדת בכל תקופה הטקר, שיא: תחילת ספט.-תחילת אוקט..
 3524, 499

BPrat Black Pratincole Glareola normanni
 שדמית שחורת-כנף 14-18.9.88-14.9.88 שהו 250 פרטים במוגר יגור. ב-1989 זוהו 7 פרטים בנדידה.

CPrat Collared Pratincole Glareola pratincola
 שדמית השדות זוהו 62 פרטים ב-1989.

Prat Pratincole Glareola pratincola
 שדמית לא מזוהה כמעט שלא ניתן להבדיל בין שני המינים בתנאי הסקר. 1.10.89-1.9.89
 שיא: אמצע-סוף ספט.. 1865, 187

שרקרק מצוי Bee-eater *Merops apiaster*

מקיין מצוי, אך הפרטיהם שנדראים בסקר נודדים כולם; נודד במשך כל תקופה הסקר, שיא: אמצע ספט.-אמצע אוקט., 1927, 6344.

כל שאר המינים יירשמו **בשמות מלאים** (באנגלית).

ציפורי-שיר וסיסים

את איתורם וספרתם של מינים אלה יש לעורך רק בתנאי שאין בכך כדי להפריע לסקירתם של העופות הגדולים. יש לשאוף לכך שימוש ציפורני-השיר והסיסים יייערכ על פי כללי הרישום של העופות הגדולים, אך אם הדבר מפערע לעבודה העיקרית, אפשר להשתמש במספר הקלות:

1) הערכת הנקות במקום ספירה.

2) ויתור על נתוני "אתר", גובה וכיוון.

3) הקצת שורה לכל מין קטן, אחת לפחות זמן ממושך. למשל, בכל עמוד, או אחת לשעה - שורה אחת בלבד למין מסוים של ציפור-שיר או סיס.

דוגמא:

Time	Species, Sex, Age, Phase	Number	Location	Height	Direction	Remarks
0830-0930	Swal sp	100, 70, 50,	120, 20, 10,	120		
"	Swal	30, 8, 45,	12, 25			

רשימת הקיצורים של ציפורים קטנים

סיס חומות Swift *Apus apus*

סיס חיוור PSwift *Pallid Swift* *Apus pallidus*

סיס הרים ASwift *Alpine Swift* *Apus melba*

סיס הגליל LSwift *Little Swift* *Apus affinis*

עפרונן קצר-אצבעות STLark Short-toed Lark *Calandrella cinerea*

סנונית רפתות Swal *Swallow* *Hirundo rustica*

סנונית מערות RRSwal Red-rumped Swallow *Hirundo daurica*

כוכית SMart *Sand Martin* *Riparia riparia*

טסית HMart *House Martin* *Delichon urbica*

סנונית בלתי מזוהה Swal sp

נחליאלי לבן WWag *White Wagtail* *Motacilla alba*

נחליאלי צהוב YWag *Yellow Wagtail* *Motacilla flava*

כל שאר המינים הקטנים יירשמו **בשמות מלאים** (באנגלית).

להשומת הלב! רבים מבין המינים האלה מצויים כמשוטטים. אם אין בטחון שהם בנדידה פעילה, הם אינם בכללים בסקר (ציפוריים מקומיות מעניינות, ובעיקר מינים נודדים, אפשר לציין מתחורי הדג).

תקציר

דף חצפיה לדוגמא

Date 270890 Station Kumi Page no. 1 of 1 Open 0733 Close 1225
Reopen 130 S Redose 1742

Birdwatchers' names Rami van der Kolek

address: King George 15 st., Eilat, ISRAEL

weather: clouds 3/8, no wind, heavy haze

Time	Species, Sex, Age, Phase	Number	Location	Height	Direction	Remarks
0735-0850	Swal	10,12,25,4	0	VL	SSE	
0810	HB 23ad	27	0	L	S	Some Flapping
0820	HB 2 ad	2	ESE 2/3	M	SSW	light NW wind no haze 1/8
0822-3	HB	5	SE ₁ → SE ₂	M → H	SW → S	
0830-2	WS	173,52,4	SE ₂ - SE ₃	L-M	SW-S	
0842	Bonel j	1	SE ₂	M	SW	[nm]
1315						Strong NW wind
1624	HB	4	W ₃ → W ₂	300 → 600	S	4 RDc Geva
1627-8	HB	22	W ₂ → W ₁	M	S	8 RDc Geva
1634	HB	15	W ₃	M	S	no RDc Geva
	Mar ♀/j	1				

ציפוריים קטנים:

אחר ביןיהם:

גובה מתחנה:

גובה מתרען:

גובה מקומית:

כפיילות-קרטר:

כפיילות חלק מהציפוריים:

לא כפיילות:

מטרים 1500

1400

1300

1200

1100

1000

900

800

700

600

500

400

300

VH

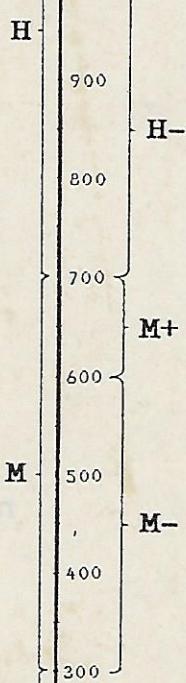
עמדת חצפיה

קייזורי זיהוי כלליים

- ♂ (חת-בוגר) im (צעיר) ♀ (נקבה) sad (זכר)
- ad (דורס לא מזוהה גדול) luid (בוגר)
- moid (בז/נץ) H/P (דורס לא מזוהה ביןוני)
- uid raptor (ציפור לא מזוהה) luid bird (דורס לא מזוהה)

קייזורי מינימום ומודעים בסיסיים

- Osp ; BK ; STE ; (דיה שחורה) SH ; (נץ מצוי) ; (חיו�אי) ; (שלך)
- LSH ; SB ; rufous, gb, dark; (עקב מזרחי) ; (נץ קצר-אצבעות)
- LLB ; HB ; Bonel ; (אייה) ; (עקב עיטי)
- BoL ; BoD ; BoR ; (עיט גולד) ; (עיט ג'לה) ; (עיט ג'לודוי) ; (עיט ג'לודוי)
- Gold ; Imperial ; Spot ; (עיט צפראדיים) ; (עיט סלעים)
- LSE ; StepE ; a, b, c, d, e, f, ad; (עיט ערבות) ; (עיט חורש)
- Egy j, im, ad; Grif ; Mar ; (נשר) ; (זרון טוף) ; (רחם) ; (זרון טוף) ; (זרון טוף) ; (זרון טוף)
- dad, melanistic; Hen ; ♀/j, ♂2nd, dad;
- Pal ; Mon ; ♀, j ; (זרון פס) ; (זרון שdot)
- ♀melanistic, ♂2nd, dad; M/P ; Eleonora ; (בז חופים) ; light, dark;
- RFF ; (בז עצים/ערב) ; ♀, j ; (בז ערבי) ; ♂1st, ♂2nd, dad; H/RFF
- LKes ; Kes ; (בז מצוי) ; Kes sp ; (בז אדום/מצוי) ; (בז אדום)
- P. ; (חסידה שחורה) BS ; (חסידה לבנה) WS ; (חסידה מצוי) ; (חסידה שחורה)
- BPrat ; CPrat ; (שדמית השdot) ; (שדמית שחורת-כינף)
- Prat ; BeE ; Swift ; (שרקרק מצוי) ; (שרקרק מצוי) ; (סיס חומות)
- PSwift ; ASwift ; LSwift ; (סיס הרים) ; (סיס חיוך) ; (סיס גליל)
- STLark ; Swal ; (עפרון רפתחות) ; (סנונית רפתחות)

פָּנִי הַקְּרָקָע

VL

100

200

L

שָׁאֵר הַמִּינִים מַופִיעִים בְּסֶקֶר בְּשָׁמוֹת מְלָאִים בְּאָנְגָלִית

RRSwal ; (סְנוּנוּית מְעֻרִית) ; (טְסִית) ; (כּוּכִית) HMart
Swal sp ; (סְנוּנוּית לְאַמּוֹזָה) ; (נְחַלִיאָלִי, לְבָנוֹ) YWaq
(נְחַלִיאָלִי, צָהָובָה) YWaq